

Norsk Redaktørforening
Styremøte Oslo 2013-09-19
Arne Jensen

Sak 2013-47: Hørings saker

Siden siste styremøte har NR-sekretariatet avgitt fire høringsuttalelser:

- Open Government Partnership (felles med NP og NJ – vedlegg 1)
- Land-for-land-rapportering for int. selskaper (felles med NP og NJ – vedlegg 2)
- Endring i reklameavbruddsreglene – vedlegg 3
- EUs grønnbok om audiovisuell konvergens – vedlegg 4

Sekretariatet vil gjerne gjøre oppmerksom på at denne siste runden med høringsuttalelser til ulike saker på regjeringens nivå underbygger den kritikken som blant annet har kommet fra Advokatforeningen, vedrørende den sittende regjeringens praksis hva gjelder høringsfrister. Av de fire sakene nevnt ovenfor er det kun i tilfellet Open government partnership at utredningsinstruksen normalkrav om høringsfrist på tre måneder er oppfylt. Saken om land-for-land-rapportering ble sendt ut 7. mai, og med høringsfrist 1. august, saken om endring i reklameavbruddsreglene ble sendt ut 28. juni, med høringsfrist 23. august – altså så vidt over det absolutte minstekravet på seks uker – og EUs grønnbok om audiovisuell konvergens ble sendt ut 3. juli, med svarfrist 19. august. Tar vi med at høringsperiodene i tillegg er lagt til den perioden hvor fellesferien avvikles, er dette – etter sekretariatets mening – svært betenkelig.

Per i dag har NR en høringsuttalelse til behandling:

- Rapportering om norsk gjennomføring av Århuskonvensjonen om blant annet retten til miljøinformasjon. Høringsfrist er 22. november. Høringsbrevet følger som vedlegg 5.

Sekretariatet er innstilt på at NR, dersom det er naturlig, avgir felles høringsuttalelse med NP (og ev NJ og MBL) i saken om Århuskonvensjonen, og ber om at dette kan gjøres uten ytterligere styrevedtak.

Forslag til vedtak: Høringsuttalelsene om Open government, land-for-land-rapportering, endring i reklameavbruddsreglene og EUs grønnbok om audiovisuell konvergens tas til etterretning. Sekretariatet får fullmakt til å avgi høringsuttalelse om rapportering av norsk oppfyllelse av Århuskonvensjonen, eventuelt i samarbeid med andre medieorganisasjoner.

postmottak@fin.dep.no

Deres ref
11/2575

Vår ref
032-2013

Dato
08.07.2013

Open Government Partnership (OGP)

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 750 norske redaktører fra alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere og frilansere som har journalistikk som hovedyrke. Alle foreningene har blant annet som formål å verne om yrings- og informasjonsfrihet.

1. Innledning

Organisasjonene viser til møte avholdt hos TI Norge den 8. mai 2013, der Norsk Presseforbund deltok med muntlig innspill til norsk handlingsplan. Vi takker for muligheten til å komme med skriftlig innspill til den nye norske handlingsplanen.

Våre kommentarer dreier seg hovedsakelig om åpenhet (transparens) og demokrati/deltakelse.

Som Norsk Presseforbund ga uttrykk for under møtet den 8. mai, mener vi handlingsplanen fra 2011 er lite konkret og ambisiøs. Den mangler klare, målbare krav som forplikter utover eksisterende lovverk og praksis. Vi minner om at handlingsplanen skal inneholde konkrete forpliktelser, jf. høringsbrevet datert 18.04.2012. Dette er også en forutsetning for at det skal være mulig å gjøre en effektiv evaluering av planen i ettertid, som man er forpliktet til å gjøre.

I handlingsplanens fra 2011 punkt 5 understrekes det at den nye offentleglova av 2009 er fundamental i Norge. Etter vår oppfatning er offentlighetsprinsippet fremdeles dårlig forankret i forvaltningens skjønn. Loven etterleves dessverre ei heller nå etter sin intensjon, og vi mener derfor departementet bør ha en langt mer offensiv holdning til OGP-prosjektet gjennom de norske tiltakene.

For å gjøre handlingsplanen mer konkret, ambisiøs og offensiv, foreslår vi følgende seks nye tiltak:

- Tiltak 1: Aktiv dokumentoffentlighet
- Tiltak 2: Offentliggjøring av Stortingets besøksregister
- Tiltak 3: Styrket varslervern/utvidet kildevern
- Tiltak 4: Innsyn i offentlig eide selskaper uten fast ansatte
- Tiltak 5: Mer åpenhet på dagsorden i norske selskaper
- Tiltak 6: Gjenbruk av offentlig informasjon

2. Utdyping av tiltakene

Tiltak 1: Aktiv dokumentoffentlighet

Vi er positive til å ta inn et tiltak om "aktiv dokumentoffentlighet", som departementet nevner i høringsbrevet av 18.04.2013. Tiltaket har imidlertid ingen verdi hvis man ikke definerer hva som ligger i det. Vi har følgende forslag til innhold:

1.1. Konkret plan om gjennomføring av anbefalingene fra DIFI om utlegg av fulltekstdokumenter

I en rapport fra 2012 anbefaler DIFI en løsning for fulltekstpublisering av dokumenter i OEP. I rapporten "Enkelt og greit - 45 tiltak som vil gjøre hverdagen enklere for deg og meg", er enklere tilgang til fulltekstdokumenter ett av tiltakene¹. Å gjennomføre dette bør også inn som et hovedtiltak under aktiv dokumentoffentlighet. Som DIFI også understreker i sin rapport har en automatisert løsning for fulltekstpublisering en viktig offentlighetsgevinst ved at det forenkler tilgjengeligheten for dokumenter av allmenn interesse. Dette er helt i tråd med kravet i Stortingsmelding nr. 19 (2008-2009) om at OEP skal effektivisere gjennomføringen av offentlighetsprinsippet i forvaltningen.

Skal planen for utlegg av fulltekstdokumenter gjennomføres, må man også ha en plan for å sikre at innholdsleverandørene faktisk tar det i bruk. Vår erfaring viser at det ikke er nok at løsningen ligger der. Planen må innebære krav om opplæring av alle innholdsleverandørene. Videre må gjennomføring inn som et rapporteringskrav som følges opp for eksempel på det årlige etatstyringsmøtet med institusjonene.

1.2. Konkret plan om bedre journalføringssystem i kommunene

Selv om alle kommuner er pliktige til å ha en postjournal, opplever vi store forskjeller i kvaliteten. Norsk Presseforbunds Offentlighetsutvalg gjennomførte i 2011 en kommuneundersøkelse² som blant annet avdekket at 56 prosent av kommunene ikke har søkefunksjon i sine postlister. Undersøkelsen avdekket også store variasjoner i kvaliteten på kommunale nettjournaler, tidsbruk for når en sak eller et dokument ble journalført, hva som ble journalført og hvordan. Bare få systemer lever opp til samme kvalitet som OEP. At tilgangen til offentlig informasjon skal variere etter hva slags kommune en bor i, er svært uheldig i et demokrati- og rettssikkerhetsperspektiv. Journalen er dessuten et av våre viktigste verktøy i kampen for å avdekke kritikkverdige forhold i kommunene. Det er derfor i samfunnets interesse at samtlige kommuner har gode, informative og søkbare journaler. Målet bør derfor være at alle kommuner skal ha søkbare journaler som er minst like gode som OEP. Det enkleste her er kanskje å ta inn et krav om at alle kommuner skal inn i en løsning tilsvarende OEP.

1.3 Innføre plikt til å journalføre interne dokumenter

At det i dag i henhold til arkivforskriften § 2-6 er frivillig å journalføre interne dokumenter, fører til at mange opplysninger unntas offentlighet fordi vi ikke vet at de eksisterer. De problematiske sidene ved dette, både i et demokratisk perspektiv og ut i fra hensynet til sakens opplysning, er opplagte. Den reelle innsynsretten etter offentleglova § 14 første ledd uthules. Vi mener dette er uforenelig med målet om "open public sector og "best possible basis for making public policy decisions", som er angitt som hovedmål i handlingsplanen i 2011.

¹ Utgitt av FAD, 20.06.2013, tiltak nr. 43.

² Få opp døra! Åpenhetsindeks for norske kommuner, Norsk Presseforbunds Offentlighetsutvalg, 2011: <http://www.offentlighet.no/Skjulte/AApenhetsindeksen>

Ettersom det må en forskriftsendring til for å innføre en slik plikt, kan handlingsplanen inneholde et mål om at alle interne dokumenter også skal journalføres, jf. NOU 1999:27 punkt 5.4.3.1, NOU 2003:30 side 86 og Innst. O. nr. 41 (2005-2006) side 18. Vi merker oss at også Transparency Norge nevner journalføring av interne dokumenter som ett av flere tiltak for å styrke gjennomsiktigheten hos offentlige myndigheter og forvaltning.

Tiltak 2: Offentliggjøring av Stortingets besøksregister

En viktig del av gjennomsiktighet og samfunnsdeltagelse er åpenhet og innsyn i politiske prosesser og i forvaltningen. I kapittel 4 i handlingsplanen fra 2011 står det mye om betydningen av at eksperter og berørte får uttale seg før vedtak fattes og beslutninger tas, men ingenting om betydningen av åpenhet rundt *hvem* som har blitt hørt/kommet med innspill. Vi mener dette er en side som absolutt hører hjemme i OGP.

Venstre har i dag, som eneste politiske parti, åpnet partiets besøksbok på Stortinget. Å innføre lovfestet krav om dette har vært behandlet tidligere, og en av hovedbegrunnelsene da forslaget ble forkastet i 2010 var foruten ressurs hensyn, at man var redd for at lobbyister ville kvie seg for å besøke partiene på Stortinget, og at møter i større grad ville flyttes ut av Stortinget, jf. *Innst. 179 S (2009–2010): "Presidentskapets flertall, alle unntatt medlemmet Akhtar Chaudhry, viser til Innst. S. nr. 21 (2008–2009) fra kommunal- og forvaltningskomiteen vedrørende Dokument nr. 8:32 (2007–2008). Flertallet i komiteen peker på at en registreringsordning som foreslått, vil være ressurskrevende, skape en høyere terskel for henvendelser til beslutningstakere og at den kan føre til at møter i større grad flyttes ut av departementene og Stortinget."*

Ifølge en undersøkelse Norske Informasjonsrådgivere (Nir) har gjennomført blant norske PR- og kommunikasjonsbyråer, sier to av tre PR-byråer ja til et lobbyregister i Stortinget. Venstre opplyser at de ikke har opplevd at lobbyister trekker seg på grunn av registreringen, og de opplever ikke at prosesser flyttes ut av tinget. Når ett politisk parti gjør det uten problemer, kan vi ikke se at det skal være noe i veien for at de andre partiene følger etter.

Hvis regjeringen virkelig har en ambisjon om mer åpenhet i politiske prosesser, vil et mål om åpent lobbyregister være et viktig tiltak.

Tiltak 3: Styrket varslervern/utvidet kildevern

En viktig del av transparency-tanken er åpenhet om kritikkverdige forhold. Dette som tiltak både for demokrati/ deltakelse og antikorupsjon/plassering av ansvar, som er to av fire hovedmål nevnt i FADs høringsbrev av 18.04.2 En undersøkelse som ble gjort i forbindelse med en Fafo-rapport fra 2010³ viser at 47 prosent av arbeidstakere i privat sektor og 34 prosent fra offentlig sektor ikke var kjent med varslerbestemmelsene i arbeidsmiljøloven. I den samme undersøkelsen kom det fram at nesten halvparten (47 prosent) unnlot å varsle om kritikkverdige forhold.

³ <http://www.faf.no/pub/rapp/20162/20162.pdf> s. 45

Vi mener en viktig del av et åpent samfunn, er en velfungerende varslerinstitusjon. I likhet med Transparency International⁴ vil vi understreke betydningen av et sterkt varslervern i et korrupsjonsforebyggende perspektiv. Varslerbestemmelsene i arbeidsmiljøloven har fått kritikk fra flere hold, og den nevnte Fafo-undersøkelsen bekrefter svakheter både når det gjelder kunnskap om lovverk og effekten av det. Det må være et mål at alle som har kunnskaper om kritikkverdige forhold ved egen bedrift går videre med disse. Vi støtter derfor Transparency International Norge⁵ som mener varslervernet kan styrkes ved å fjerne kravet om forsvarlighet. Vårt hovedanliggende i denne forbindelse er likevel at det i handlingsplanen bør jobbes for bedre balanse mellom reglene om taushetsplikt og reglene for vern av varslere.

Vårt forslag er her at den svenske ordningen med «meddelarskydd» også innføres i Norge. Journalister og redaktører vil dermed som hovedregel ha taushetsplikt om anonyme kilders identitet. «Meddelarskyddet» inkluderer også et etterforskningsforbud, som innebærer at domstolen eller andre offentlige myndigheter som hovedregel ikke har rett til å foreta undersøkelser for å finne en anonym kilde, forfatter eller opphavsmann. Etterforskningsforbudet er straffesanksjonert. Vernet går altså lenger enn vi er kjent med fra norsk rett, hvor kildevernet kun er formulert som en rett for pressefolk til å nekte å oppgi sin kilde, og ikke en plikt. Målet bør være å styrke varslervernet og i større grad enn i dag tilrettelegge for at kritikkverdige forhold kommer fram gjennom varsling.

Tiltak 4: Innsyn i offentlig eide selskaper uten fast ansatte

Vi mener det er en stor svakhet med offentliglova § 1 annet ledd bokstav a) at selskaper uten fast ansatte i administrativ stilling, ikke er underlagt offentlighetsloven. En undersøkelse gjennomført av Kommunal Rapport⁶ i 2012 viste at dette kan gjelde mer enn 1500 selskaper i privat og offentlig sektor⁷. (artikkelen omtaler kun de kommunale, men det innhentede tallmaterialet inneholdt også de statlige selskapene). Dette er selskaper som forvalter milliardbeløp på vegne av det offentlige, men som vi likevel ikke har rett til innsyn i på grunn av en formalitet. Nedre Romerike Vannverk AS, som var omfattet av den tidligere offentlighetsloven og som resulterte i at Aftenposten avslørte grov korrupsjon og økonomisk utroskap i selskaper, er ett som etter den nye loven faller utenfor åpenhetsprinsippet. Foruten de som faller utenfor i dag, åpner det opp for at flere organiserer sin virksomhet med selskaper uten fast ansatte, nettopp for å unngå offentlig innsyn.

Behovet for innsyn i et selskap kan være like stort selv om ikke selskapet har fast ansatte. Vi mener det er problematisk at måten selskapet er organisert på, skal styre retten til innsyn. Ikke minst er det alvorlig når det åpner for en omgåelse av regelverket. Et tiltak bør derfor være at man jobber for fullt innsyn i alle selskaper med offentlig eierskap der det er et reelt behov, og at organisering alene ikke skal få avgjørende betydning for innsynsretten.

⁴ Høringsuttalelse til FAD med innspill til Norsk Handlingsplan for OGP datert 27.06.2013 s. 3.

⁵ Høringsuttalelse til FAD med innspill til Norsk Handlingsplan for OGP datert 27.06.2013 s. 3.

⁶ Basert på tall innhentet fra utgangspunkt i tall fra Forsikringselskapenes offentlige regnskaps- og tilsynsrapportering (FORT), februar 2012.

⁷ "FORT" inneholder ifølge SSB en oversikt over samtlige selskaper der det offentlige eier mer enn 50 prosent av aksjene, gjennom direkte eller indirekte eierskap. Inneholder kun oversikt over selskaper uten noen ansatte, dvs. det kan også være snakk om flere selskaper ettersom unntaksbestemmelsen gjelder hvis man kun har ansatte som ikke er administrativt ansatte.

Tiltak 5. Åpenhet på dagsorden i norske selskaper

Vi mener et krav om å sette åpenhet på dagsorden i alle norske selskaper med statlig/kommunalt eierskap, bør inn i handlingsplanen. Mediene opplever stadig at det er vanskelig å få informasjon om selskaper der stat og kommune er tungt inne på eiersiden. Det kan være uvilje eller uvitenhet, konsekvensene er at samfunnet ikke får den informasjonen de har krav på.

Siden det i handlingsplanen fra 2011 særlig er satt fokus på åpenhet i olje- og gassnæringen, vil vi her nevne to eksempler på selskaper som må bli mer åpne i forhold til mediene. Det første er Innovasjon Norge, som blant annet har større innovasjons- og utviklingsprosjekter på petroleumfeltet. Vi viser her til vedlagt kommentar fra ansvarlig redaktør Per Valebrokk⁸, som blant annet beskriver prosessen med å skaffe informasjon fra selskaper på følgende måte: *"Innovasjon Norges informasjonshåndtering preges av omtrentligheter, sendretktighet, feil og tilsynelatende motvilje."* Det andre er stiftelsen INTSOK, Norwegian Oil and Gas Partners, som består av Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Utenriksdepartementet, Norges Rederiforbund, Norsk industri, Oljeindustriens landsforening og Statoil. I relasjonen til pressen dekker stiftelsen seg bak at de ikke er omfattet av offentleglova, og deres arbeidsområde er lite gjennomskiktig.

Et uttalt mål om dette i handlingsplanen, kombinert med konkrete tiltak og rapporteringsplikt på dette området, kan kanskje bidra til mer åpenhet og ikke minst offentlig innsyn i et felt som forvalter og ivaretar store ressurser på vegne av samfunnet.

Tiltak 6. Gjenbruk av offentlig informasjon

Avslutningsvis vil vi kort nevne at vi mener departementets retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data av 30.11.2012, er lite offentlig kjent. Når det i OGP-arbeidet er satt fokus på viderebruk av offentlig informasjon, og dette nettopp ligger under FAD, mener vi det bør være nærliggende at det i handlingsplanen settes som mål å gjøre disse retningslinjene bedre kjent.

Med hilsen

For Norsk Redaktørforening

For Norsk Journalistlag

For Norsk Presseforbund

Arne Jensen
ass. generalsekretær

Ina Lindahl Nyruud
advokat

Kristine Foss
juridisk rådgiver

⁸ <http://e24.no/kommentarer/e24-kommentarer/innovasjon-ubesvart/20940066>

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no

Deres ref.	Vår ref.	Dato
13/2146	033-13	12.08.2013

Høring - Rapport om land-for-land rapportering – Uttalelse

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 750 norske redaktører fra alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere og frilansere som har journalistikk som hovedyrke. Alle foreningene har blant annet som formål å verne om yrings- og informasjonsfrihet.

Om høringsprosessen

Høringen angår åpenhet rundt pengestrømmen fra norsk eide selskaper til og i utlandet. Til tross for at dette er et viktig spørsmål for mediene, ble vi ikke oppført som høringsinstans. Da presseorganisasjonene ble kjent med høringen, var det en uke igjen av høringsfristen. Vi ba da om en utvidet frist på to uker, og fikk til svar i e-post til Arne Jensen 6. august 2013 at departementet "i dette tilfellet ikke [kan] garantere at det vil være mulig å ta hensyn til høringsmerknader som kommer inn etter høringsfristens utløp".

Til dette vil vi anmerke:

Normal høringsfrist er 3 måneder. Høringsbrevet er datert 7. mai. Dvs fristen skulle formelt sett vært satt til 7. august. I tillegg kommer at fellesferien faller midt i høringsperioden., noe departementet selv bruker som begrunnelse for treg respons på vår forespørsel om utsatt frist i overnevnte e-post. Det er derfor mye som taler for at fristen burde vært satt lenger og ikke kortere enn kravet på 3 måneder.

Det bør være unødvendig å minne om begrunnelsen for at saker sendes på høring. Hensynet til sakens opplysning, uttalerett og tillitt til beslutninger som tas, tilsier at alle som kan tenkes å ha

innspill til en lovendring, bør få uttale seg. At mediene verken i forkant, eller når vi ber om det i ettertid, tas med som part i denne saken, anser vi som et brudd på disse demokratiske spillereglene. Det svekker dessuten sakens opplysning, og dermed kvaliteten på et fremtidig regelverk, at ikke en så betydelig brukergruppe, får komme med innspill.

På bakgrunn av dette vil vi på det sterkeste oppfordre departementet til å ta med vårt innspill i det fremtidige arbeidet med land-for-land rapportering. Vi vil samtidig oppfordre departementet i fremtiden til å ta med mediene som høringsinstans i alle saker som har med innsyn, åpenhet og tilgang til opplysninger, da dette er forhold av stor betydning for oss og mediene sitter med mye kunnskap.

Vi ønsker en skriftlig tilbakemelding på om vår høringsuttalelse vil bli tatt med i saksbehandlingen.

Til høringen:

Vi vil først understreke at vi er svært positive til innføring av krav om LLR i Norge. Vi vet av erfaring at pengestrømmer til utlandet er vanskelig å følge, og at det er tids- og ressurskrevende å få tak i opplysninger, og ofte tilfeldig om man får og hva man får tak i.

I likhet med arbeidsutvalget, mener vi rapporten bør være et elektronisk dokument som gjøres tilgjengelig på selskapets nettsted. Vi antar det naturlig vil være at det inntas i selskapets årsmelding, evt. med en henvisning slik arbeidsgruppa også foreslår (s. 28). For å sikre at dette skjer, bør kravet til hvor dette skal publiseres fremgå av samme regelsett som LLR. Vi viser her til formålet om åpenhet og tilgjengelighet for vertslandets befolkning. At disse tallene er åpent tilgjengelige er helt avgjørende for mediens muligheter til å granske pengestrømmer, vurdere skattesystemet og avdekke eventuelle hull i lovverket eller lovbrudd. Vi har allerede i dag flere eksempler på at mediene har avdekket forhold av vesentlig betydning for selskaper som har virksomhet i utlandet. Med formelle krav til åpen rapportering på dette området, vil mulighetene for mediene til å ettergå selskapenes transaksjoner bli vesentlig utvidet. Det er i regjeringens og det norske samfunnets interesse.

Vi støtter arbeidsgruppas grunntanke om at man bør ha nasjonale regler som går lenger enn kompromissteksten i EU-kommisjonens forslag til regler om LLR, og at det ikke er grunnlag i EU-direktivet til å si at reglene skal være fullharmoniregler. Samtidig merker vi oss utvalgets usikkerhet i spørsmålet om på hvilke områder direktivet er minimumsregler og fullharmoniregler. Det er viktig at denne usikkerheten tas videre, og at man vurderer om det virkelig eksisterer noen juridiske begrensninger i at Norge også på andre områder enn rapportering av betalinger, innfører regler som går lenger enn direktivet. Arbeidsgruppa begrunner begrensningen i hvilke selskaper LLR skal gjelde for, nettopp i juridiske begrensninger, både i direktivet og EØS-avtalen. Om dette skal ligge til grunn for det videre arbeidet, er det svært viktig å få kvalitetssikret dette juridisk.

Norge er ambisiøs på området offentlighet og innsyn, og bør også på dette området ha et regelverk som går utover et minimumssett av kompromissregler. Med dette som bakgrunn har vi følgende innspill til arbeidsgruppas forslag:

1. Hvem skal LLR-kravet gjelde for?

LLR-kravet bør gjelde for alle selskaper i alle bransjer som driver virksomhet i utlandet, ikke bare

selskaper som driver med petroleum, gruvedrift og skogsdrift, som arbeidsgruppa legger til grunn. Særlig bør det gjelde for virksomheter hvor det kreves lisenser/konsesjoner fra myndigheter fordi dette erfaringsmessig medfører høy risiko for korrupsjon. Shipping og oppdrettselskaper er eksempler på selskaper med store verdier og betydelig virksomhet i utlandet. Disse bør omfattes.

Vi har mange eksempler fra selskapet utenfor petroleums-, gruve- og skogsdrift som bekrefter at behovet for innsyn også gjelder der:

Selskapene Google, Amazon, og Starbucks mangeårige skatteunndragelse, er noen eksempler. Det samme er saken fra 2012 der det kom fram at den ukrainske staten kan være svindlet for 1,9 milliarder kroner i to rigghandler som blant annet involverte den norske investoren John Fredriksen og investor Øystein Stray Spetalen ¹.

Norges desidert største skattesak - Transocean-saken - omhandler skatteunndragelse i milliardklassen, pga såkalt internprising. Riggselskapet flytter overskudd fra land med høy skatt til land med lav skatt, og bryter dermed prinsippet om at overskudd skal beskattes i det landet det er opptjent. Denne formen for skattekriminalitet antas å være omfattende, men er veldig vanskelig i avdekke fordi den er så internasjonal og fordi det per i dag ikke gjelder krav om rapportering. I likhet med hva Transparency International foreslår mener vi det bør innføres krav til rapportering som kaster lys over "Transfer pricing", og vi viser i denne forbindelse til TI Norges høringsuttalelse punkt 2.c.

Det norske gjødselselskapet Yara skal ved hjelp av fiktive fakturaer ha overført over 8 millioner kroner til den tidligere statsministeren, oljeministeren og toppsjefen i det libyske statsoljeselskapet NOC. Som følge av dette er selskapet nå under etterforskning av Økokrim for grov korrupsjon. Det er allerede avdekket at selskapet har gjennomført «uakseptable utbetalinger» i India, Libya og Sveits.

Norges største rådgivende ingeniørfirma – Norconsult - var involvert i en korrupsjonssak i Tanzania, der to Norconsult-ansatte er domfelt og selskapet midlertidig svartelistet av Verdensbanken. Selskapet trakk seg ut av Tanzania etterpå pga korrupsjonsfare.

Dette er selskaper som alle vil falle utenfor kravet om publisering av skatteopplysninger fordi de ikke er "naturressursselskaper". Eksemplene viser likevel at behovet er minst like stort i selskaper som driver annen aktivitet. Dessuten driver flere av de nevnte selskapene konsulent- og tilretteleggingsvirksomhet eller er leverandører for "naturressurs selskaper". Skillet mellom type virksomhet blir derfor unaturlig.

2. Selskapets størrelse

LLR-kravet bør etter vårt syn gjelde også for mindre og mellomstore virksomheter. Korrupsjon skjer ikke bare i de aller største selskapene.

I norsk sammenheng tyder mye på at det var nå nedlagte "lillebror" Saga Petroleum som hadde de største korrupsjonssyndene på merittlisten blant norske oljeselskaper. Saker som kom frem (etter at de var strafferettslig foreddet) i forbindelse med sammenslåingen med Statoil/Hydro.

¹ Mer om saken, se <http://www.dn.no/energi/article2380468.ece> og <http://www.na24.no/nyheter/article3383034.ece>

De administrative kostnadene ved å rapportere er etter vårt syn ikke tungtveiende nok til at disse virksomhetene skal unntas. Dessuten vil også små og mellomstore bedrifter måtte ha disse opplysningene tilgjengelig internt i sine regnskap og for innrapportering til skattemyndighetene. Prosjekter er som regel også meget godt dokumentert. Land til land rapportering i tillegg til dette, kan ikke sies å være uforholdsmessig byrdefullt, sett opp mot den gevinsten samfunnet oppnår ved en slik åpenhet.

3. Hva skal rapporteres?

Vi er svært positive til at arbeidsgruppa foreslår å utvide kravet til rapportering sammenlignet med forslaget som ligger i EU. Dette er også helt nødvendig for at de innrapporterte opplysningene skal gi mening og at rapporteringen skal ha den demokratiske gevinsten som man ønsker.

Ut over de opplysningene arbeidsgruppa foreslår, mener vi at rapporteringen også bør synliggjøre finansieringskostnader, arbeidskraftkostnader og inntekter før skatt. For salgsinntekter, kjøp av varer og tjenester og finansieringskostnader, bør det skilles mellom transaksjoner innad i samme eiergruppe og transaksjoner med andre utenfor eiergruppen.

I likhet med Transparency International Norge mener vi at man også bør synliggjøre samfunnsbidrag, veldedige bidrag og sponsorships, da dette er et viktig middel for å avdekke korrupsjon.

4. Innføringen av LLR-rapportering

Det er viktig at kravet er forankret i et samlet regelverk, gjerne i form av en forskrift, som både klargjør **hvem** som er forpliktet, og til **hva** og **hvordan** rapporteringen skal skje. Dette for å unngå misforståelser eller praksis i strider med intensjonen. Videre bør man, som også arbeidsgruppa er inne på, ha en langsiktig plan om å innlemme flest mulig selskaper. Velger man å følge arbeidsgruppas anbefaling om å begrense LLR-kravet til noen type selskaper, bør målet være å utvide kravet til å omfatte flere selskaper.

Vi vil for øvrig også gi vår støtte til høringsvarene fra Transparency International Norge, Publish What You Pay Norge og Attac Norge.

Med vennlig hilsen

For Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
ass. generalsekretær

For Norsk Journalistlag

Thomas Spence
leder

For Norsk Presseforbund

Kristine Foss
juridisk rådgiver

NORSK
REDAKTØRFORENING Pb 624 Sentrum, 0106 Oslo – Tlf 22405050 – Faks 22405055 - E-post: post@nored.no – www.nored.no

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 12/4227 ME/M3 AHU:MK

Oslo, 2013-08-14

Høring endring i kringkastingsforskriftens bestemmelser om reklameavbrudd for sportssendinger m.m

Vi viser til høringsnotat av 28. juni d.å. og har enkelte kommentarer til forslagene i høringsnotatet.

1. Endring av reklameavbruddsreglene for sportssendinger

Norsk Redaktørforening (NR) har i tidligere høringer vedrørende regler for reklameavbrudd i fjernsyn understreket at dersom norske fjernsynskanaler skal kunne opprettholde sin konkurransekraft overfor kanaler under utenlandsk jurisdiksjon, og også opprettholde et robust finansieringsgrunnlag, er det helt avgjørende at ikke norske reklameregler diskriminerer norske kanaler og favoriserer de utenlandske. I tillegg er det vår generelle oppfatning at plassering og publisering av annonser og annet kommersielt materiale, og forholdet til det redaksjonelt og journalistisk materiale er spørsmål som det i størst mulig grad bør være opp til den enkelte ansvarlige redaktør å ta stilling til.

På dette grunnlaget støtter vi departementets forslag til omlegging av reklameavbruddsreglene for sportssendinger uten naturlige pauser eller fullendte deler. Det argumenteres etter vårt syn godt for hvorfor dette er en naturlig endring, en endring som trolig både tv-selskapene, seerne og annonsørene vil finne fornuftig.

2. Endring av regelverket for sponsoidentifisering av sponsors produkt eller tjeneste

Prinsipielt mener NR at reguleringen av forholdet mellom kommersielt og redaksjonelt materiale er et spørsmål som gjelder tillitsforholdet mellom mediene og publikum, og som sådan bør reguleres av mediene selv og ikke av myndighetene. Prinsippene for å skille mellom reklame/sponsing og redaksjonelt/journalistisk materiale er da også utførlig omtalt i så vel i medienes eget regelverk, gjennom Vær Varsom-plakaten og Tekstreklameplakaten.

Senest i juni ble det etiske regelverket på området justert, etter en grundig utrednings- og høringsprosess i mediebransjen. Det sentrale hensynet vil fortsatt være at publikum – gjennom tydelig merking og informasjon – skal kunne vite hva som publiseres som resultat av en redaksjonell vurdering av hva som er betalt informasjon.

Med dette som bakteppe har NR ingen motforestillinger mot den presiseringen som nå foreslås, og med den begrunnelse som departementet har fremført i høringsnotatet, nemlig ”at den visuelle fremvisningen ikke utformes på en slik måte at skillet mellom reklame og sponning viskes ut”.

3. Endringer i forskriftens sanksjonsregler

Vi viser til tidligere høringsuttalelser vedrørende vår prinsipielle skepsis til at et statlig tilsyn er utstyrt med direkte sanksjonsmuligheter overfor redaksjonelle medier, basert på innholds- og publiseringsvalg gjort i det enkelte medium. Vi gjentar at denne skepsisen forsterkes av at tilsynet kan ilegge gebyrer på opp til to millioner kroner, et gebyrnivå som ellers bare brukes overfor alvorlige lov- og regelbrudd. Når departementet nå ønsker å innføre en ordning med forhøyet gebyr ved ”gjentatte” overtredelser, og at den perioden hvor de påståtte bruddene skal vurderes, foreslås utvidet fra 12 til enten 24 eller 36 måneder, mener vi det er å gå i fullstendig feil retning, jfr våre betraktninger ovenfor.

4. Forslag til endringer i regelverket for lokalradio

NR støtter forslaget til presisering av forskriftens §7-8, andre ledd, slik at det også ved døgkontinuerlige lokalradiosendinger opplyses hvem som sender, og hvem som er ansvarlig redaktør for sendingen.

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen

ass. generalsekretær

NORSK
REDAKTØRFORENING Pb 624 Sentrum, 0106 Oslo – Tlf 22405050 – Faks 22405055 - E-post: post@nored.no – www.nored.no

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref:13/2626 ME/M3 HHO:MK

Oslo, 2013-08-16

Høring – EU-kommisjonens grønbok om audiovisuell konvergens

Vi viser til høringsnotat av 3. juli d.å. og med høringsfrist 19. august, og vil innledningsvis si at vi reagerer på at sakens sendes ut med en høringsfrist som er betydelig kortere enn det regelverket tilsier, og dessuten ved inngangen til fellesferien. Det gir i realiteten høringsinstansene uforsvarlig kort tid til å melde inn kvalifiserte merknader.

Vi har i det følgende enkelte kommentarer til deler av innholdet i grønboken.

1. Prinsipielle betraktninger

Som det formodentlig vil være kjent, og slik det også er understreket i tidligere høringsuttalelser blant annet vedrørende gjennomføringen av AMT-direktivet i norsk rett, er Norsk Redaktørforening (NR) på generelt og prinsipielt grunnlag skeptisk til lovgivning som søker å regulere eller påvirke medienes innhold. Vi har dessuten understreket at slik regulering i størst mulig grad bør være teknologinøytral. Enhver regulering av frie medier bør generelt og prinsipielt holdes på et minimum. Vi ser alt for ofte at forsøk på å regulere retten til å publisere, distribuere og motta informasjon – ikke minst overnasjonalt og i en elektronisk verden - lett vil lede inn et landskap hvor det er svært vanskelig å navigere. Den foreliggende grønboken illustrerer dette problemet godt. Konesjonære og teknologiske krav bør som hovedregel kun oppstilles der hvor det er nødvendig på grunn av teknologiske eller fysiske begrensninger, for eksempel frekvenstilgang. Når utfordringer knyttet til ulike teknologiske løsninger og grensesnitt blandes sammen med et utvalg vage ideelle målsettinger knyttet til innhold og brukertilgang, står regelverket i fare for å bli prinsipielt betenkelig og praktisk lite anvendelig – i tillegg til at det fort vil være utdatert før det er implementert. På denne bakgrunnen mener vi den foreliggende grønboken ikke er utformet i tråd med fortalen til det gjeldende AMT-direktivet hvor det – i norsk oversettelse (Ot prp 9 L – 2012-2013) heter:

”I likhet med fjernsynsdirektivet har AMTdirektivet til hovedformål å legge til rette for fri bevegelse av fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester. AMT-direktivet skal styrke den

europiske mediesektoren i konkurransen med andre markeder ved en modernisering og forenkling av eksisterende regelverk.”

Vi går ikke ytterligere inn på dette, men våre anmerkninger til grønbokens forslag og spørsmål må sees i lys av dette.

2. Overnasjonalitet kontra nasjonale regler

I den utstrekning det er tvingende nødvendig med regler som avgrenser den enkelte kringkasters frie redaksjonelle valg, mener NR at disse reglene bør utformes på nasjonalt og ikke overnasjonalt nivå. Overnasjonale standarder bør være nettopp det, og kun ha som siktemål å sikre overnasjonale rettigheter utformet i internasjonale konvensjoner med sikte på å sikre friheten til å søke, motta og publisere informasjon. Regler som begrenser disse rettighetene må måles opp mot de samme internasjonale konvensjoner. Eventuelle regler om innholds krav bør utformes av den enkelte nasjonalstat og egner seg dårlig for overnasjonal regulering.

3. Fremme av europeiske programmer

I grønboken stilles det spørsmål ved om det nåværende AMT-direktivet er ”den beste måten å fremme... europeiske programmer på”. Reglene det henvises til gjelder formodentlig direktivets artikkel 16 og 17, som pålegger medlemsstatene å sørge for at nasjonale fjernsynsselskaper setter av 10 prosent av sendeflaten (utenom nyheter, sport, underholdning, reklame, tekst-tv og tv-kjøp). Spørsmålet er feil stilt. Etter NRs syn bør verken et overnasjonalt organ som EU eller nasjonale lovgivningsmyndigheter regulere innholdet i fjernsynsselskapenes programinnhold på denne måten.

4. Redaksjonelt ansvar

I grønboken – som i AMT-direktivet – benyttes begrepet ”tilbyder av medietjenester”, forstått som ”den fysiske eller juridiske person som har redaksjonelt ansvar for valget av audiovisuelt innhold i den audiovisuelle medietjenesten, og som bestemmer hvordan dette skal tilrettelegges”. I grønboken stilles det spørsmål ved hvorvidt det er behov for å ”tilpasse” denne definisjonen og/eller AMT-direktivets virkeområde. ”Tilbyder av medietjenester” er i realiteten den som bestemmer det redaksjonelle innholdet, altså en noe klønete og byråkratisk måte å si ”redaktør” på. Verre er det at grønboken tilsynelatende ikke går inn i spørsmålet om juridisk redaksjonelt ansvar fra riktig side. I stedet for å starte med å stille spørsmål ved definisjonen av redaktøransvaret, bør det første spørsmålet være hvilke former for publisering er det som skal omfattes av lovreguleringen. Deretter kan man knytte det redaksjonelle ansvaret til disse publiseringsformene. Å endre, utvide eller omdefinere det redaksjonelle ansvaret vil under enhver omstendighet ikke bøte på dette.

5. Selv- og samregulering

I grønboken stilles det spørsmål ved på hvilke områder det kan være aktuelt å innføre ”selv- og samregulering”. Som i tidligere høringsuttalelser til AMT-direktivet, vil NR advare sterkt mot at departementet initierer eller aksepterer selvregulerings- eller samreguleringsordninger som på noe punkt vil overlape Pressens Faglige Utvalg (PFU). PFUs sterke stilling i den norske mediebransjen er tuftet på at de er anerkjent og veletablert som det organet som skal ivareta de etiske aspektene ved journalistisk virksomhet. Enhver etablering av alternative reguleringsformer vil kunne bidra til å svekke denne posisjonen.

6. Reklame og ”kommersiell kommunikasjon”

I grønnboken stilles spørsmålet om ”*hvilke rettslige instrumenter vil være mest egnet til å takle de hurtig skiftende reklameteknikker? Er det ytterligere mulighet for selv- og samregulering?*”

På prinsipielt grunnlag mener NR det ikke er grunn til å utvikle ytterligere ”rettslige instrumenter” for kommersiell kommunikasjon og reklame knyttet til redaksjonell publisering. Dette er primært et spørsmål som handler om det enkelte program og den enkelte formidlers troverdighet, og tillitsforholdet til publikum. Slike spørsmål egner seg dårlig for lovgivning. For norske fjernsynsselskaper vil de problemstillingene grønnboken omhandler på dette punktet i stor grad fanges opp av Vær Varsom-plakaten og Tekstreklameplakaten.

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen

A handwritten signature in blue ink that reads "Arne Jensen". The signature is written in a cursive, flowing style.

ass. generalsekretær

Adresseliste

Deres ref	Vår ref	Dato
	12/5236	05.09.2013

Høring - Rapportering om norsk gjennomføring av Århuskonvensjonen om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet

Århuskonvensjonen om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet ble vedtatt i 1998 og trådte i kraft 30. oktober 2001. Konvensjonen er fremforhandlet under FNs økonomiske kommisjon for Europa (UNECE). Norge ratifiserte konvensjonen våren 2003 etter at Stortinget vedtok miljøinformasjonsloven som trådte i kraft 1. januar 2004.

Formålet med konvensjonen er å gi allmennheten tilgang til miljøinformasjon, mulighet for deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving i miljø saker. På denne måten kan allmennheten bidra til å fremme et miljø som sikrer helse og trivsel og en bærekraftig utvikling. En viktig drivkraft bak arbeidet har vært ønske om å bidra i demokratiseringsarbeidet i ECE-regionen og da særlig i Sentral- og Øst-Europa og Sentral-Asia.

Konvensjonen stiller konkrete krav til hvordan disse rettighetene skal sikres. Dette gjøres gjennom blant annet krav til det offentlige saksbehandling, krav om at offentlige myndigheter har og formidler oversiktsinformasjon på miljøområdet, og gjennom rett til å komme med innspill knyttet til konkrete aktiviteter og utforming av regelverk, planer og programmer. Det understrekes at Århuskonvensjonen først og fremst regulerer allmennhetens rett til informasjon fra offentlige organer, og ikke informasjon fra private virksomheter som også er omfattet av miljøinformasjonsloven. Konvensjonen oppfordrer imidlertid landene til å innføre ordninger som vil medføre en bedre informasjon til allmennheten om miljøvirkninger av virksomhet.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
NO-0030 Oslo
postmottak@md.dep.no

Kontoradresse
Myntgt. 2
<http://www.md.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Hav- og
forurensningsavdelingen

Saksbehandler
Beate Berglund
Ekeberg
22 24 59 78

Konvensjonens parter er forpliktet til å rapportere om nasjonal gjennomføring av konvensjonen. Dette er tidligere blitt gjort i 2005, 2008 og 2010. Rapporten skal nå oppdateres i lys av nasjonal utvikling på området. Nærmere informasjon om rapporteringsforpliktelsene kan leses her:

<http://www.unece.org/environmental-policy/treaties/public-participation/aarhus-convention/areas-of-work/envppimplemintro/envppreports/envppreports-implementation-2014.html>

Det skal gjennomføres høring av utkast til rapportering. Miljøverndepartementets utkast til rapportering sendes derfor med dette på høring. Endringer i forhold til forrige rapportering fremgår i dokumentet. Rapporten vil bli oversatt til engelsk før den oversendes konvensjonssekretariatet. Vi gjør oppmerksom på at rapporten skal være av begrenset omfang, og at alle tiltak derfor ikke kan omtales i detalj.

Vi ber om at kommentarer sendes Miljøverndepartementet, e-post: postmottak@md.dep.no med kopi til beate-berglund.ekeberg@md.dep.no, senest innen **22. november 2013**.

Med hilsen

Solfrid Foss (e.f.)
fung. avdelingsdirektør

Beate Berglund Ekeberg
fagdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Vedlegg : Adresseliste og utkast til rapport